

Hemşirelerin Bilgisayar Kullanımına İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi (*)

Views of Nurses About Computer Usage

Nurten KAYA**, Türkinaz AŞTI***, Hatice KAYA**, Gülay Yeşiltepe KAÇAR****

İletişim / Correspondence: Nurten Kaya Adres / Address: İ.Ü.Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu Abide-i Hürriyet Caddesi 34360 Şişli /İSTANBUL Tel: 0.212 440 00 00/27025 Faks: 0.212 224 49 90 e-mail: nurka@istanbul.edu.tr

ÖZ

Amaç: Araştırma, hemşirelerin bilgisayar kullanımına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Araştırma tanımlayıcı niteliktedir. Araştırmanın evrenini, bir üniversite hastanesinde çalışan tüm hemşireler, örneklemi ise çalışmaya katılmayı kabul eden 421 hemşire oluşturmuştur.

Veriler, hemşirelere yönelik "Kişisel Bilgi Formu" ve hemşirelerin bilgisayar kullanımına ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik araştırmacılar tarafından literatür ışığında geliştirilen anket formu ile toplanmıştır.

Bulgular: Hemşirelerin % 80.5'i bilgisayar kullandığını ifade etmiştir. Bilgisayar kullanan hemşirelerin; bilgisayar kullanabilme yılı ortalamasının 3.88 (SS=3.32) olduğu; ortalama günde 1.41 (SS=2.28) saat, haftada 7.24 (SS=8.87) saat, ayda 29.0 (SS=34.43) saat bilgisayar kullandıkları; % 54.6'sının bilgisayar kullanma konusunda kendini yeterli olarak değerlendirdiği; % 69.4'ünün hemşirelik bakımında bilgisayardan yararlandığı belirlenmiştir. Hemşirelerin % 24.2'sinin bilgisayar ile ilgili bir eğitim programına katıldığı, % 78.9'unun internet kullandığı, internet kullananların % 70.2'sinin interneti mesleki konularda kullandığı saptanmıştır.

Sonuç: Bu araştırmanın verileri, hemşirelerin büyük bir çoğunluğunun bilgisayar ve internet kullanımı konusunda görüşlerinin olumlu olduğunu ve hemşirelik bakımında bilgisayardan yararlandıklarını göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Bilgisayar, bilgisayar kullanma, hemşirelik

ABSTRACT

Purpose: This study was planned to determine of views of nurses about of computer usage.

Method: This study is descriptive one. The universe of the study consisted all of nurses who working in one university hospital and the sample of the study were 421 nurses who were accept to participation of study.

Data were collected by using "Information Form" which had been developed by researchers, included information about demographic characteristics and views of nurses about of computer usage.

Results: 80.5% of nurses stated that used computer. Nurses stated that who use computer; the average of time using computer 3.88 (SS=3.32) years, the average of using computer per a day 1.41 (SS=2.28) hours, the average of using computer per a week 7.24 (SS=8.87), the average of using computer per a month 29.0 (SS=34.43); 54.6% of nurses computer knowledge was advanced, 69.4% of nurses used computer in nursing practice. 24.2% of nurses stated that they attended a computer information course, 78.9% of nurses used internet; 70.2% of nurses who used internet stated that they used it for their professional research.

Conclusion: Our findings suggest that nurses in generally have positive views towards using computers and internet and take advantage of computer using in nursing care.

Key Words: Computer, computer usage, nursing

*4. Uluslararası - 11. Ulusal Hemşirelik Kongresi'nde poster olarak sunulmuştur. (Ankara, 5-8 Eylül 2007).

**Yard. Doç. Dr. İ.Ü. Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu Öğretim Elemanı

***Prof. Dr. İ.Ü. Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu Öğretim Elemanı

****Uzm. Hem. İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Hastanesi Hemşirelik Hizmetleri Müdürü

GİRİŞ

Yakın gelecekte, Sağlık Bakımı Sistemlerinde bilgisayarların büyük bir etkisinin olacağı beklenmektedir. Aynı zamanda, gelişmiş ve gelişmekte olan bazı ülkelerde, bilgisayarlar, Sağlık Bakımı Sisteminde yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Bilgisayarlar, ancak sağlık hizmetini sunan kişiler tarafından kabul edildiğinde, sağlık bakımı sisteminde doğru ve etkin bir biçimde kullanılabilir (Alquraini, Alhashem, Shah ve Chovsdhury 2007; Brumini, Kovie, Zombori, Lulia ve Petroveeki 2005; Lee 2006; Tekin ve Kaya 2004).

Literatürde hemşirelerin, bakımda bilgisayar kullanımına direnç gösterdikleri belirtilmektedir. Hemşireler, bu durumun nedeni olarak, bilgisayar kullanımının, hemşireliğin temel felsefesi olan holistik ve humanistik anlayışa uymadığını ve karmaşık olduğunu belirtmektedir (Brumini ve ark 2005; Timmons 2003). Öte yandan, Alquraini ve ark (2007) ve Lee (2005) teknoloji ve bu kapsamda bilgisayar kullanımının, hemşirelerin karar verme yeteneklerine katkı sağlayacağını, hasta bakımının kalitesini arttıracığını ve maliyetin azalacağını ileri sürmektedir.

Ülkemizde, bilgisayar kullanımı konusundaki görüş ve uygulamaları belirlemeye yönelik araştırmaların, öğrenci hemşirelerde nispeten fazla olmasına karşın (Aşti 2001; Görgülü, Uçar ve Dinç 1999; Koç 2006), mezun hemşirelerde yapılan çalışmaların yeterli sayıda bulunmadığı görülmüştür (Gül, Gençtürk ve Bozkurt 2004; Koç 2003). Bu bağlamda Sağlık Bakımı Sisteminde bilgisayar kullanımının yaygınlaşması, hemşirelerin bilgisayar kullanımı konusunda görüşlerinin yaygın bir şekilde irdelenmesini gerektirmektedir. Bu noktadan hareketle araştırma, hemşirelerin bilgisayar kullanımı konusundaki görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Amacı ve Türü: Bu araştırma bir üniversite hastanesinde çalışan hemşirelerin bilgisayar kullanımına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklem Seçimi: Araştırmanın evrenini, bir üniversite hastanesinde çalışan 776 hemşire; örneklemini ise çalışmaya katılmayı kabul eden ve oransız küme örnekleme yöntemi ile seçilen 421 hemşire oluşturmuştur (katılım % 54).

Veri Toplama Araçları: Veriler 2007 yılında, Mart-Mayıs ayları arasında aşağıdaki formlardan yararlanılarak toplanmıştır.

Hemşire Tanıtım Formu: Bu formda hemşirelerin cinsiyeti, yaşı, medeni durumu gibi bireysel özelliklerin yanı sıra eğitim durumu, çalışma süresi ve pozisyonu gibi mesleği ile ilgili sorular bulunmaktadır.

Hemşirelerin “bilgisayar kullanımına ilişkin görüşlerini” belirlemeye yönelik anket formu: Literatürden yararlanılarak (Aşti 2001; Görgülü ve ark 1999; Koç 2003; Koç 2006) araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. Bu anket formu; hemşirelerin “bilgisayar kullanabilme durumu ve süresi”, “bilgisayar kullanımı konusunda kendini değerlendirmesi”, “bilgisayarı nerede kullandığı”, “bilgisayar ile ilgili bir eğitim programına katılma durumu”, “bilgisayar ile ilgili bir eğitim programına katılmayı isteme durumu”, “interneti kullanma durumu ve kullanım amacı”, “çalıştığı üniteye bilgisayar kullanabilme durumu”, “hemşirelik süreci ile bilgisayar kullanımı arasındaki ilişkiye yönelik görüşleri” konularındaki sorulardan oluşmuştur.

Araştırmanın Etik Yönü: Araştırma verilerinin toplandığı üniversite hastanesinin etik komitesinden, araştırmanın yürütülmesine ilişkin yazılı izin alınmıştır. Örnekleme oluşturan hemşirelere çalışmanın amaç ve yararları, çalışmadaki rolleri açıklanarak sözel onamları alınmıştır.

Verilerin Analizi ve Değerlendirilmesi: Araştırmada anket formlarından elde edilen veriler, Stastical Package for Social Science for Windows (SPSS 11.0) paket programı kullanılarak oluşturulan veri tabanına kaydedildi ve bu program ile verilerin analizi yapılmıştır. Veri analizinde, ordinal veriler aritmetik ortalama, standart sapma, mini-

mum, maksimum değerleri olarak, nominal veriler ise frekans ve yüzde olarak değerlendirilmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde hemşirelerin bireysel ve mesleki özelliklerinin yanı sıra “bilgisayar kullanımına ilişkin görüşlerine” yer verilmiştir.

Tablo 1. Hemşirelerin Bireysel ve Mesleki Özellikleri (N=421)

Bireysel ve Mesleki Özellikler		Sayı	%
Cinsiyet	Kadın	416	98.8
	Erkek	5	1.2
Yaş Grupları (Yıl)	18-25	42	10.0
	26-33	156	37.0
	34-41	163	38.7
	42 ve ↑	60	14.3
Yaş Yılı Ortalaması (X±SS)		34.63±7.66 (19-59)	
Medeni Durum	Evli	249	59.1
	Bekâr	172	40.9
Eğitim Durumu	Sağlık Meslek Lisesi	46	10.9
	Önlisans	218	51.8
	Lisan	123	29.2
	Lisansüstü	34	8.1
Mesleki Deneyim Yılı	5 yıl ve altı	88	20.9
	6-11	98	23.3
	12-17	65	15.4
	18-23	136	32.3
	24 yıl ve üstü	34	8.1
Mesleki Deneyim Yılı Ortalaması		13.67±8.03 (2 ay-39 yıl)	
Çalışma Pozisyonu	Yatak Başı		
	Hemşiresi Sorumlu		
	Hemşire Diğer (endoskopi, ameliyathan, poliklinik,baş hemşire vb.)	272	64.6
		61	14.5
	88	20.9	

Tablo 1’de görüldüğü gibi; örneklemin tamamına yakın çoğunluğunun kadın (n=416, % 98.8); % 38.7’sinin (n=163) 34-41, % 37.0’sinin (n=156) 26-33 yaş grubunda, yaş yılı ortalamasının 34.63 (SS=7.66, Minimum=19, Maksimum=59) ve yarıdan fazlasının evli (n=249, % 59.1) olduğu saptanmıştır. Hemşirelerinin mesleki özellikleri ince-

lendiğinde; yarıdan biraz fazlasının (n=218, % 51.8) ön lisans mezunu olduğu; % 32.3’ünün (n=136) 18-23 yıldır hemşire olarak çalıştığı, bunu sırası ile 6-11 yıl (n=98, 23.3), 5 yıl ve altı (n=88, % 20.9), 12-17 yıl (n=65, % 15.4), 24 yıl ve üstü (n=34, % 8.1) deneyim yılı gruplarının izlediği, deneyim yılı ortalamasının 13.67 (SS=8.03, Minimum=2 ay, Maksimum=39 yıl); % 64.6’sının (n=272) çalışma pozisyonunun yatak başı hemşireliği olduğu saptanmıştır.

Tablo 2. Hemşirelerin Bilgisayar Deneyimi ve Kullanma Sürelerinin Dağılımı

Bilgisayar Deneyimi ve Kullanma Süresi	Sayı	%
1 yıl ve altı	36	10.6
2-5 yıl	202	59.6
6-9 yıl	68	20.1
10 ve üstü	33	9.7
Toplam	339	100.0
Bilgisayar deneyim yılı ortalaması	3.88±3.32 (2 ay-11 yıl)	
Günde bilgisayar kullanma saati ortalaması	1.41±2.28 (10 dk-15 saat)	
Haftada bilgisayar kullanma saati ortalaması	7.24±8.87 (30 dk-70 saat)	
Ayda bilgisayar kullanma saati ortalaması	29.00±34.43 (1-280 saat)	

Tablo 2’de görüldüğü gibi; hemşirelerin % 80.5’i (n=339) bilgisayar kullanabildiğini ifade etmiştir. Tablo 2’de görüldüğü gibi bilgisayar kullanabildiğini ifade eden hemşirelerin (N=339), % 59.6’sının (n=202) 2-5 yıl, % 20.1’inin (n=68) 6-9 yıldır bilgisayar kullandığı saptanmıştır. % 10.6’sı (n=36) 1 yıl ve altındaki sürelerde bilgisayar deneyiminin olduğunu ifade etmiştir. Hemşirelerin çok az bir bölümünün ise (n=33, % 9.7) 10 yıl ve üstündeki sürelerde bilgisayar kullanabildiği ve bilgisayar deneyimi yılı ortalamasının 3.88 yıl (SS=3.32, Minimum=2 ay, Maksimum=11 yıl) olduğu saptanmıştır. Ayrıca bilgisayar kullandığını ifade eden hemşirelerin günde ortalama 1.41 saat (SS=2.28, Minimum=10 dk, Maksimum=15 saat), haftada ortalama 7.24 saat

(SS=8.87, Minimum=30 dk, Maksimum=70 saat) ve ayda ortalama 29.00 saat (SS=34.43, Minimum=1 saat, Maksimum=280 saat) bilgisayar kullandıkları belirlenmiştir.

Hemşirelerin bilgisayar eğitimi alma durumları incelendiğinde sadece dörtte birine yakın bir oranın (n=102, % 24.2) bilgisayar eğitimi aldığı, ancak önemli bir çoğunluğunun da (n=348, % 82.7) bilgisayar eğitimi almak istediği saptanmıştır.

Tablo 3. Hemşirelerin Aldıkları Bilgisayar Eğitiminin Özellikleri (N=102)

Bilgisayar Eğitiminin		Sayı	%
Konusu	Windows ve ofis programları	57	55.9
	Hastane otomasyon programı	15	14.7
	Genel bilgisayar kullanımı	24	23.5
	Diğer	6	5.9
Yeri	Özel ve devlet bilgisayar kursları		
	Çalıştığı kurumun düzenlediği kurslar	35	34.3
	Örgün eğitimi sırasında (Lise/Üniversite)	29	28.4
		38	37.3
Süresi	1 aydan az	43	42.2
	1 - 3 ay	35	34.3
	4 - 5 ay	10	9.8
	5 aydan fazla	14	13.7
Zamanı	2000 yılından önce	36	35.3
	2001-2004 yılları arasında	35	34.3
	2005 yılı ve sonrasında	31	30.4
Eğitimi yeterli bulma durumu	Evet	31	30.4
	Hayır	65	63.7
	Cevapsız	6	5.9

Tablo 3'te görüldüğü gibi; bilgisayar eğitimi alan hemşirelerin en fazla (n=57, % 55.9) Windows ve ofis programları konusunda eğitim aldıkları ve bu eğitimi, yüksekten başlayan sıklık sırasına göre örgün eğitim sırasında (n=38, % 37.3), özel ve devlet bilgisayar kurslarında (n=35, % 34.3) ve çalıştığı kurumun düzenlediği kurslarda aldıkları (n=29, % 28.4); bilgisayar eğitimi süresinin 1 aydan az olan grubun çoğunluğu oluşturduğu (n=43, % 42.2); bilgisayar eğitimi alma zamanı

incelendiğinde ise hemşirelerin çoğunlukla 2000 yılından önce eğitim aldığı (n=36, % 35.3) ve genel olarak aldıkları bilgisayar eğitimini yeterli bulmadıkları (n=65, % 63.7) saptanmıştır.

Çalışma kapsamındaki hemşirelerin % 78.9'unun (n=332) internet kullandığı saptanmıştır. İnterneti kullanan hemşirelerin % 70.2'sinin (n=233) mesleki konularda araştırma ve inceleme yapmak amacıyla, % 29.8'inin (n=99) ise haber sitelerini ve güncel konuları izlemek, elektronik postayı kullanmak gibi farklı bir çok alanda interneti kullandığı görülmüştür.

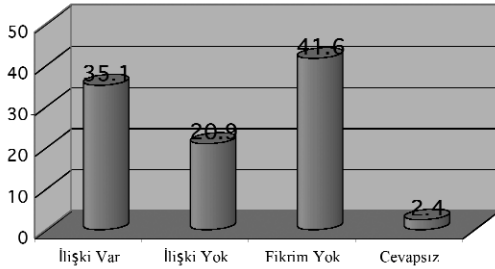
Araştırma kapsamındaki hemşirelerin % 69.4'ünün (n=292) çalıştığı ünite de bilgisayar kullandığı saptanmıştır.

Tablo 4. Hemşirelerin Aldıkları Bilgisayar Eğitiminin Özellikleri (N=102)

Bilgisayar Kullanım Amaçları	Sayı	%
Hemşirelik uygulamalarının kaydı	226	77.4
Hemşirelik hizmetlerinde kullanılan bakım ürünleri ve malzemelerini kaydetme	171	58.6
Hemşirelik araştırmalarında	129	44.2
Malzeme ve diğer bakım ürünlerini sağlama	81	27.7
Hemşirelik yönetimi ile ilgili işlevleri yerine getirme	76	26.0
Bireyin bakım ve tedavisi ile ilgili bilgi elde etme	72	24.7
Sağlık çalışanlarına eğitim verme	66	22.6
Laboratuvar istemlerini kaydetme	51	17.5
Hastalara eğitim verme	46	15.8
Bakım planı oluşturma	35	12.0
Hekim istemlerini kaydetme	19	6.5
İlaçların hastaya verilmesini planlama	13	4.5
İlaçları eczaneden sağlama	11	3.8
Diğer	17	5.8

* Birden fazla yanıt verilmiştir

Tablo 4'te görüldüğü gibi, hemşirelerin hemşirelik hizmetlerinde bilgisayarı kullanma amaçları incelendiğinde; yüksekte başlayan sıklık sırasına göre; hemşirelik uygulamalarının kaydı % 77.4 (n=226), hemşirelik hizmetlerinde kullanılan bakım ürünleri ve malzemelerini kaydetme % 58.6 (n=171), hemşirelik araştırmalarında % 44.2 (n=129), malzeme ve diğer bakım ürünlerini sağlama % 27.7 (n=81), hemşirelik yönetimi ile ilgili işlevleri yerine getirme % 26.0 (n=76), bireyin bakım ve tedavisi ile ilgili bilgiyi elde etme % 24.7 (n=72), sağlık çalışanlarına eğitim verme % 22.6 (n=66), laboratuvar istemlerini kaydetme % 17.5 (n=51), hastalara eğitim verme % 15.8 (n=46), bakım planı oluşturma % 12.0 (n=35), hekim istemlerini kaydetme % 6.5 (n=19), ilaçların hastaya verilmesini planlama % 4.5 (n=13), ilaçları eczaneden sağlama % 3.8 (n=11) oranında ifade edildi. % 5.8 (n=17) oranındaki hemşire ise yapılan tıbbi işlemleri kayıt etme, laboratuvar sonuçlarını alma, surveyans çalışmalarında ve istatistik amacı ile bilgisayarı hemşirelik hizmetlerinde kullandıklarını ifade etti.

* Bu soruyu bilgisayar kullanmasını bilen hemşireler yanıtlamıştır.

Grafik 1. Hemşirelere Göre Hemşirelik Süreci ile Bilgisayar Kullanımı Arasındaki İlişki (N=339)*

Grafik 1'de görüldüğü gibi, bilgisayar kullanabilen hemşirelere hemşirelik süreci ile bilgisayar kullanımı arasında bir ilişki görüp görmedikleri sorulduğunda; önemli bir çoğunluğu, "fikrim yok" (n=141, % 41.6) ifadesinde bulunan grubun oluşturduğu saptanmıştır.

Hemşirelik süreci ile bilgisayar kullanımı arasında ilişki gören hemşirelerden (n=133) bu ilişkiyi açıklamaları istendiğinde; "hemşirelik sürecinin kullanımını kolaylaştırır, daha pratik hale getirir, zamanı doğru kullanmayı ve kırtasiyeden tasarruf edilmesini sağlar", "profesyonelleşmeye ve mesleki gelişmeye katkıda bulunur", "bakım planlarının daha düzenli olmasını sağlar", "hemşirelik sürecinin tüm aşamalarına ait veriler kolayca girilebilir ve izlenebilir", "tüm hemşirelik uygulamaları kayıt edilebilir", "hemşirelik ve diğer bakıma özgü kayıtlar düzenli ve güvenli hale gelir", "daha az zamanda daha kaliteli bakım verilebilir", "eğitim ve araştırma yapma olanağı sağlar" gibi ifadelerle rastlandı. Öte yandan "hemşirelik süreci sistemli ve planlanmalıdır, bilgisayar da sistemli bir işletim sistemidir", "mesleğin teknolojiden yararlanması ve meslekte kullanılması faydalı ve gereklidir", "bilgisayar yaşamın her alanında gerekli, dolayısı ile hemşirelikte de olmalıdır" açıklamalarının bulunduğu görüldü. Ayrıca hemşirelerin "hemşirelik süreci doğrultusundaki bakım etkinlikleri, formlar yerine doğrudan bilgisayara girilmeli, ama bilgisayar programı iyi hazırlanmış olmalı, zaman kaybına yol açmama" gibi önerilerin de bulunduğu görülmüştür.

TARTIŞMA

Hemşirelerin bilgisayar kullanımlarına ilişkin görüşlerini belirlemek amacı ile yapılan bu çalışmada, araştırma kapsamındaki hemşirelerin % 80.5'inin bilgisayar kullanabildiği saptanmıştır. Alquramı ve ark'nın (2007) yaptığı çalışmada Kuveyt'teki hemşirelerin % 50.7'sinin bilgisayar kullanabildiği ifade edilmiştir. Öte yandan Brumini ve ark'nın (2005) çalışmalarında ise hemşirelerin % 43.0'ünün bilgisayar kullandığı belirtilmiştir. Çalışmamız verileri, bu araştırma verilerine göre incelendiğinde, bilgisayar kullanabilen hemşirelerin yüzdesi oldukça yüksektir. Bilgisayar kullanabilme değişkeni ülkemizde diğer sağlık ekibi üyelerinin durumuna göre incelendiğinde ise; Tekin ve Kaya'nın (2003) yaptığı çalışmada

hekimlerin % 87.3'ünün bilgisayar kullandığı ifade edilmektedir ve bu oran çalışmamızdaki hemşire oranına yakındır.

Araştırmamız kapsamındaki hemşirelerin % 75.8'inin bilgisayar eğitimi almadığı göz önüne alındığında hemşirelerin bu konuda kendilerini geliştirmek için bireysel çaba harcadıkları sonucunu düşündürmektedir. Oysa Brumini ve ark (2005) hemşirelerin bilgisayarlara karşı tutumlarını belirlemek amacı ile yaptığı çalışmada; hemşirelerin % 71.0'inin bilgisayar eğitimi aldığını ifade etmiştir. Ancak, çalışmamızdaki hemşirelerin büyük çoğunluğunun bilgisayar eğitimi almak istediğini ifade etmesi bu açıdan olumlu ve anlamlı bir yaklaşımdır.

Araştırma kapsamında bilgisayar kullanabildiğini ifade eden hemşirelerin % 59.6'sı 2-5 yıldır bilgisayarı kullanabildiği ve bilgisayar deneyimi yılı ortalamasının 3.88 yıl olduğu saptanmıştır. Tekin ve Kaya (2003) hekimlerin % 65.2'sinin bilgisayar kullanma süresinin 5 yıldan kısa olduğunu vurgulamıştır. Alquraimi ve ark (2007) hemşirelerin % 33.7'sinin 1 yıldan az, % 33.0'ünün 1-2 yıl, % 24.5'inin 3-4 yıl, % 8.8'inin 5-9 yıl bilgisayar kullanma deneyiminin olduğunu belirtmiştir. Çalışmamız verileri Alquraimi ve ark'nın (2007), Tekin ve Kaya'nın (2003) sonuçları ile benzer niteliktedir. Literatürde bilgisayar kullanma deneyimi ile bilgisayarlara karşı tutum arasında ilişkinin olduğu belirtilmektedir. Söz konusu literatürlerde bilgisayar deneyim yılı arttıkça sağlık ekibi üyelerinin elektronik tıbbi kayıtları daha faydalı buldukları ve bilgisayarlara karşı olumlu tutum geliştirdikleri vurgulanmıştır (Alquraimi ve ark 2007; Brumini ve ark 2005; Lee 2005; Tekin ve Kaya 2004). Son yıllarda sağlık bakımı kurumlarında bilgisayar kullanımının giderek yaygınlaştığı göz önüne alındığında hemşirelerin bilgisayar kullanma deneyimi oldukça önem taşımaktadır. Çalışmamızdaki hemşirelerin büyük bir çoğunluğunun bilgisayar kullanabiliyor olması ve bilgisayar deneyim yılının 2-5 yılları arasında yoğunlaşması, hemşirelerin sağlık bakımı

sisteminde bilgisayar kullanımına hazır olduklarını ve özellikle hasta bakımında bilgisayar/teknoloji kullanımına önem verdiklerini düşündürmüştür.

Çalışma kapsamındaki hemşireler ortalama günde 1.41 saat bilgisayar kullandığını ifade etmiştir. Brumini ve ark (2005) ise hemşirelerin % 38.5'inin günde 1 saatten az, % 37.2'sinin günde 1-5 saat arasında, % 24.3'ünün ise günde 5 saatten fazla bilgisayar kullandıklarını ifade etmiştir. Çalışma verileri bu araştırma sonuçlarına benzer görülmüştür.

Araştırmadaki bilgisayar eğitimi alan hemşirelerin aldıkları bilgisayar eğitiminin özellikleri incelendiğinde, en çarpıcı sonuç % 63.7'sinin eğitimi yetersiz bulmasıdır. Tekin ve Kaya (2003) hekimlerin % 24.5'inin okul veya üniversitedeki genel dersler içinde, % 4.9'unun işveren tarafından finanse edilen kurslardan, % 21.6'sının kendi imkanlarıyla katıldığı kurslardan bilgisayar eğitimi aldıklarını saptamıştır. Bu sonuçlar ülkemizde sağlık ekibi üyelerinin bilgisayar eğitimi konusunda yeterince desteklenmediğini düşündürmüştür.

Araştırma kapsamındaki hemşirelerin % 78.9'unun internet kullandığı ve internet kullananların % 70.2'sinin interneti mesleki konularda kullandığı saptandı. Gül ve ark'nın (2004) yaptıkları çalışmada hemşireler arasında internet kullanımının yeterince yaygın olmadığını vurgulamıştır. Oysa bu çalışmanın sonuçları, günümüzde hemşireler tarafından internet kullanım sıklığının arttığını göstermiştir.

Gül ve ark (2004) yaptıkları çalışmada, hemşirelerin % 50'sinin çalıştıkları kliniklerde bilgisayar kullandığını ifade ettiklerini belirtmiş, klinikte bilgisayar kullanan hemşirelerin, % 75.3'ünün bilgisayarı hemşirelik kayıtları için kullandığını vurgulamışlardır. Bu çalışmada hemşirelerin klinikte bilgisayarı kullanma oranının % 69.4 olduğu ve hemşirelerin % 77.4'ünün bilgisayarı hemşirelik uygulamalarının kaydı amacı ile kullandığı belirlenmiştir. Bu sonuçlar Gül ve ark'nın (2004) sonuçlarına göre daha yüksek olup, hem-

şirelik uygulamalarının kayıtları açısından sevindiricidir.

Çalışma kapsamındaki hemşirelerin önemli bir çoğunluğu (% 41.6) hemşirelik süreci ile bilgisayar kullanımı arasındaki ilişki konusunda fikri olmadığını ifade etmiştir. Oysa hemşirelik süreci göz önüne alınmadan geliştirilecek bilgisayar programları, hemşirelik için artı sorun oluşturacaktır. Zaman geçmeden hemşirelerin bu konuda bilgilendirilmesi ve kullanacakları bilgisayar programlarının geliştirilmesinde söz sahibi olmalarının sağlanması gerekmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma hemşirelerin büyük bir çoğunluğunun, bilgisayar ve internet kullanımını konusundaki uygulamalarının yeterli ve görüşlerinin olumlu olduğunu, hemşirelik bakımında bilgisayardan yararlandıklarını göstermiştir. Hemşirelerin sağlık bakımı sisteminde bilgisayar kullanımına hazır oldukları düşünülebilir.

Bu araştırmanın sonuçlarına göre; sağlık ekibi üyelerinin bilgisayar eğitimi ve kullanımı konusunda desteklenmesi, hemşirelik sürecinin bilgisayara/elektronik kayıtlara aktarılması, bu kapsamda hemşirelik sınıflama sistemleri konusunun sürekli eğitim programlarında yer alması, elektronik sağlık kayıtlarının geliştirilmesinde hemşirelere rol verilmesi, hemşirelerin bilgisayar korkuları ve tutumlarına ilişkin araştırmaların sürdürülmesi önerilebilir.

KAYNAKLAR

- Alqurani, H., Alhashem, A. M., Shah, M. A., Chowdhury, R. I. (2007). Factors influencing nurses' attitudes towards the use of computerized health information systems in Kuwaiti hospitals. *Journal of Advanced Nursing*, 57(4): 375-381.
- Aştı, T. (2001). Öğrenci hemşirelerin bilgisayar kullanımı ve bilgisayardan yararlanma durumları. I. Uluslararası & V. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Kongresi Kitabı. Özlem Grafik Matbaacılık, Nevşehir, 369-372.
- Brumini, G., Kovie., I., Zombori, D., Lulia, I., Petroveeki, M. (2005). Nurses' attitudes towards computers: Cross Sectional Questionnaire Study. *Croat Med J*, 46(1): 101-104.

Görgülü, S., Uçar, H., Dinç, L. (1999). Nursing students view of computer technology. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 6(2): 11-20.

Gül, A., Gençtürk, N., Bozkurt, G. (2004). Hemşireler arasında bilgisayar ve internet kullanım sıklığının incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 7(3): 8-18.

Koç, Z. (2003). Hemşirelerin işlevlerinde bilgisayar kullanmalarına ilişkin görüş ve kaygılarının belirlenmesi ve eğitimin etkinliği. *Doktora Tezi*, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Koç, Z. (2006). Hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik eğitimi ve uygulamalarında bilgisayar kullanımı konusundaki görüşlerinin belirlenmesi, C.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 10(2): 29-40.

Lee, T. (2005). Nurses' concerns about using information systems: Analysis of comments on a computerized nursing care plan system in Taiwan. *Journal of Clinical Nursing*, 14: 344-353.

Lee, T. (2006). Nurses' perceptions of their documentation experiences in a computerized nursing care planning system. *Journal of Clinical Nursing*, 15: 1376-1382.

Timmons, S. (2003). Nurses resisting information technology. *Nursing Inquiry*, 10: 257-269.

Tekin, P. S., Kaya, S. (2004). Doktorlar elektronik tıbbi kayıtlara hazır mı? Zonguldak'taki iki hastanede yapılan bir araştırma. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 8: 36-59.